***А. Навал**, студентка бакалаврату*
***І. Ківенко**, к. філол. н., доц.*
Одеський національний морський університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НЕОЛОГІЗМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ У СЕРІЇ ТВОРІВ ПРО ГАРРІ ПОТТЕР

Неологізми є невід'ємною частиною будь-якого фентезійного твору, а встановлення та визначення правил їх утворення неологізмів та їхня здатність створити правдоподібний світ є невичерпним джерелом для лінгвістичних розвідок, що зумовлює ***актуальність*** нашої роботи.

Неологізми допомагають сформувати унікальний художній світ, називаючи нові поняття і явища, тому вони слугують ***об'єктом*** представленого дослідження. ***Предметом*** обрано перекладацькі трансформації, вживані для їх адекватного відтворення в українському перекладі книжок про Гаррі Поттера. ***Матеріал*** дослідження включає авторські неологізми, відібрані методом суцільної вибірки з творів про Гаррі Поттера у кількості 71 одиниця.

Для досягнення результатів використано ряд загальнонаукових та лінгвістичних ***методів*** дослідження: *теоретичні* для визначення поняття неологізм та способів словотвору в англійської мови; *емпіричні* для аналізу створення авторських неологізмів у творах про Гаррі Поттера, зокрема *морфемний аналіз* слів для визначення словотворчих форм авторських неологізмів і *зіставний метод дослідження* для порівняння авторських неологізмів оригіналу творів про Гаррі Поттера та їх українським перекладом.

Проблема передачі авторських неологізмів іншими мовами адекватним чином постає проблемо, адже перекладач має зберегти їх стилістичні особливості. Для досягнення перекладацьких цілей застосовуються перекладацькі трансформації – граматичні, лексичні або семантичні зміни вихідної інформації, при яких зберігається комунікаційна мета тексту оригіналу [1, с. 148]. Допомогти перекласти таке явище, як неологізм, можуть такі перекладацькі трансформації, як калькування, транслітерація, модуляція. Розглянемо кожну з них.

Калькування. При калькуванні всім складовим неологізму наводиться лексичний відповідник, наприклад, *De/luminat/or – Світло/гасн/ик*.

Транслітерація. При транслітерації повна форма неологізму відтворюється літерами мови перекладу, наприклад, *Bludger – Бладжер* [2, с. 99].

Модуляція. При модуляції частина (якщо, наприклад, неологізм утворений складанням двох слів) або весь неологізм заміняється на відповідник зі зрозумілим вихідній мові значенням, наприклад, *Gilly/weed – Жабо/рості* [3, с. 69].

Розглянемо неологізми в одному з найпопулярніших фентезійних творів, а саме в серії книг про Гаррі Поттер британської авторки Джоан Роулінг. Український переклад цієї серії книг почався у 2002 з виходом перекладу «Гаррі Поттер і філософський камінь» у виконанні В. Є. Морозова.

Переклад неологізмів у книжках про Гаррі Поттера спрямовано на те, щоб зберегти магічну атмосферу твору. Проведений аналіз словотвору показав, що спосіб перекладу здебільшого залежить від способу утворення оригінального слова. Слова, які утворенні словоскладанням і скороченням, перекладаються аналогічним чином (*Port + key* – лети + ключ, *Skele + Gro* – Косто + ріст). Слова із

семантичними змінами зазнають транслітерації, в основному це заклинання (*Crucio* – Круціо, *Reparo* – Репаро). Слова, утворені афіксацією зберігають суфікси з подібним значенням (*Howl* + *er* – Рев + ун). Слова, які не піддаються ні транслітерації, ні калькуванню, перекладаються шляхом модуляції (*Pensieve* – Сито спогадів, *Bubotubers* – Буботруби).

Відповідно до наших спостережень, транслітерація складає 45 % проаналізованих слів (31 неологізм), калькування – 30 % (21 неологізм) і модуляція – 25 % (17 неологізмів). Таким чином більшість слів – назви локацій, деяких істот та заклинань – зберігає унікальність авторського неологізму. Калькування і модуляція дають зрозуміти функцію явища, істоти або предмета українською мовою.

Наглядно відсоткове співвідношення вживаних способів перекладу неологізмів українською мовою представлено в діаграмі нижче:

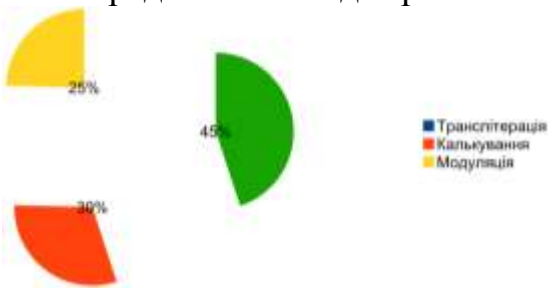

Рис. 1. Співвідношення способів перекладу неологізмів українською мовою

Таким чином, переклад неологізмів, відібраних для аналізу з текстів творів про Гаррі Поттера, українською мовою спрямований на збереження магічної атмосфери. Способи словотвору в перекладі відтворюються українською мовою таким же чином, як вони і подані в оригіналі, і для цього застосовуються три перекладацькі прийоми: транслітерація, яка складає більшу частку; калькування, яке складає трохи меншу від транслітерації частку; і модуляція, яка зустрічається найменше.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Журавель Т. В., Хайдарі Н. І. Поняття перекладацьких трансформацій та проблема їх класифікації. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.* Серія «*Філологія*». 2015. Вип. 19. Том 2. С. 148-150.
2. Костенко О. Г. Сучасні неологізми та способи їх перекладу українською мовою. *Закарпатські філологічні студії.* 2020. Вип. 13. Том 2. С. 97-100.
3. Проценко Н. В. Лексико-семантичні підстановки в перекладі англомовних текстів. *Філологічні студії: Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету.* 2015. Вип. 12. С. 64-72.